

Abstrakt

V práci sa popisuje besnota ako závažné vírusové ochorenie prenosné na všetkých cicavcov vrátane človeka. Besnota je smrteľná vírusová zoonóza, ktorá predstavuje vážny problém verejného zdravia. Ani v súčasnosti neexistujú žiadne antivirotiká proti besnote. Po desaťročiach výskumu bolo potvrdené, že besnota je eradikovateľná pomocou hromadnej imunizácie vnímavých zvierat okrem netopierov, keďže zatiaľ nebola vyvinutá vakcína vo forme aerosólu.

V práci sa opisuje história besnoty na jednotlivých kontinentoch sveta. Samotný pojem „Besnota“ siaha až do roku 3000 pr. n. l. Rod *Lyssavirus* (čelad' *Rhabdoviridae*) obsahuje jedenásť uznaných druhov. Vírus besnoty (RABV) je rozšírený celosvetovo. Generáciu nových vírusov predstavujú: *Shimoni bat vírus*, *Bokeloh bat Lyssavirus*, *Ikoma vírus*, *LLeida bat Lyssavirus*. RABV je patogénny pre všetky teplokrvné zvieratá, obzvlášť cicavce. Ako rezervoárové druhy sú významné dva rady Carnivora a Chiroptera na základe ktorých rozlišujeme epizootologické cykly: chiropterický a terestriálny. Patogenéza sa popisuje v troch fázach a to: extraneurálna, kedy nie je možné dokázať multiplikáciu vírusu; intraneurálny postup infekcie vo vnútri CNS a diseminácia vírusu v organizme neurálnou cestou. Inkubačná doba je rozdielna v závislosti na množstve prenášaného vírusu, kmeni vírusu, mieste inokulácie, pre-existujúcej hostiteľskej imunita a od veľkosti a hĺbky rany. V práci je popísaný klinický priebeh besnoty u psov, mačiek, hovädzieho dobytku, u sviň a tiež aj u ľudí. V prevencii a tlmení besnoty majú mimoriadny význam všeobecné preventívne opatrenia. Dôležité je preto dodržiavať dovozné podmienky, karanténizáciu vnímavých zvierat, evidenciu, tiež identifikáciu psov a mačiek čipovaním a odchyt túlavých psov a mačiek. Mimoriadny význam má antirabická vakcinácia. Orálna vakcinácia líšok sa ukázala ako úspešný prostriedok na eradikáciu choroby u voľne žijúcich rezervoárových zvierat. V rámci štúdie bola vyhodnotená orálna vakcinácia líšok v 22 európskych štátoch v rokoch 1978 až 2010.

Na Slovensku prebieha kampaň orálnej vakcinácie líšok nepretržite už od roku 1993. Aj v súčasnosti sa vykonáva jarná a jesenná kampaň orálnej vakcinácie líšok. Napriek vysokej účinnosti orálnej vakcinácie líšok sa v roku 2013 vyskytlo sedem prípadov besnoty v okrese Bardejov, avšak všetky prípady besnoty boli v blízkosti Poľských hraníc, kde v tom období bolo viacero ohnisk besnoty, preto je predpoklad, že besnota sa do okresu Bardejov bola zavlečená práve z Poľska. Zavedením opatrení na eradikáciu besnoty bola besnota v okrese

Bardejov v krátkej dobe eradikovaná. Napriek účinnosti týchto opatrení je potrebný pri prevencii besnoty ďalší neustály surveillance, a v prípade zistenia nedostatkov alebo pozitívneho laboratórneho nálezu sa vyžaduje rýchla reakcia v zmysle schváleného Národného programu eradikácie besnoty v Slovenskej republike .